

Nukissiorfiit

Ukiumoortumik naatsorsuutitut 2019- imut kukkuniuissut oqaaseqaataat

Imarisai

	Qupp.
1. Ukiumoortumik naatsorsuutini kukkunersuineq	297
1.1 Ukiumoortumik naatsorsuutit	297
1.2 Nalorninartoorfiusinnaasunik nalilersuineq aamma kukkunersuinerimik pilersaarusioreq	297
1.3 Suleriaatsinik aamma suliffeqarfimmi namminerimik nakkutilleeriaatsinik kukkunersuineq	298
1.3.1 IT-mik ataatsimoortumik nakkutilliineq	298
1.3.2 Peqqusersiortoqarsinnaaneranut aarlerinartooqarsinnaanera pillugu ulluinnarni aqutsisunik oqaloqatiginnineq	300
1.4 Pissutsit ukiumoortumik naatsorsuutini naliliinissamut malunnaatilimmik pingaaruteqartut	301
1.4.1 Sanaartukkanik pigisat nalillit aamma nalikilliliinerit	301
1.4.2 Kaaviiartitsineq	301
1.4.3 Aqutsisut nakkutilliinernik sumiginnaanerat	302
1.4.4 Ingerlatsivimmik kukkunersuineq aamma inatsisinik - sukumiisumik tunngaveqarluni kukkunersuineq	302
2. Ukiumoortumik naatsorsuutini oqaaseqaatit	307
2.1 Naatsorsuutitigut angusat nalunaarsorneqarnerat aamma ingerlatsinermut tapiissutit	307
2.1.1 Ilanngaaseereerluni kaaviiartitat	307
2.1.2. Sulisoqarnermut aningaasartuutit	308
2.2 Oqimaaqatigiissitsineq	308
2.2.1 Sanaartukkanik pisigisat nalillit aamma naliliutit sanaartugaanngitsut	308
2.2.2 Nioqqutissat uninngasuutit	309
2.2.3 Nioqquteqarnermi aamma sullissinermi pisassareriikkat	309
2.2.4 Aningaasat tigoriaannaat	310
2.2.5 Namminerisamik aningaasaatit	310
3. Paasissutissat allat	311
3.1 Aqutsisut naatsorsuutini uppersaanaerat aamma ukiumoortumik naatsorsuutini kukkunerit iluarsineqarsimanngitsut	311
3.2 Siunnersuinerit aamma ikiuulluni sullissinerit	311
3.3 Pissutsit sillimmasiinerimut tunngasut	311
4. Kukkunersuineq ingerlanneqartoq pillugu inerniliineq	311
5. Kukkunersuinerup siunertaa aamma annertussusia kiisalu akisussaaffiit agguarneqarnerat	311
6. Uppersaaneq	312

Ukiumoortumik naatsorsuutitut 2019-imut kukkunerisuiusut oqaaseqaataat

1. Ukiumoortumik naatsorsuutit kukkunerisuiusut

1.1 Ukiumoortumik naatsorsuutit

Nukissiorfiit ukiumoortumik 2019-imut naatsorsuutaasa aqutsisuiusut saqqummiunneqartut kukkunerisiornerat naammassivarput. Ukiumoortumik naatsorsuutit imatut takussutissiipput:

	2019 t.kr.	2018 t.kr.
Naatsorsuutitigut angusat inernerat	(5.022)	4.591
Pigisat naliliutit	3.068.354	3.021.348
Namminerisamik aningaasaatit	1.371.162	1.376.184

1.2 Nalorninaroorfiusinnaasunik nalilersuineq aamma kukkunerisuiusut pilersaarusiorneq

Kukkunerisuiusut ingerlanneqarpoq kukkunerisuiusut pilersaarusiuaq uagutsinnit suliarineqartooq aallaavigalugu. Kukkunerisuiusut pilersaarumi kukkunerisuiusut pingaaruteqartunik aamma aarlerinaateqarnerusinnaasunik qitiutitsinissaq qulakkeerneqartussaavoq, tassa niuernermit aamma allaffissornermit sammisat iluanni, tamakku ukiumoortumik naatsorsuutitut pingaaruteqartuugaangata.

Suliffeqarfiup aqutsisuiusut oqaloqatiginnittarnerput tunngavigalugu aamma suliffeqarfiup ingerlatsinerinut kiisalu pissutsinut allanut uagut ilisimasavut tunngavigalugit kukkunerisuiusut pilersaarusiornitsinnut aamma kukkunerisuiusut atatillugu sammisaqarfiit, tassa ukiumoortumik naatsorsuusiornermut atatillugu malunnaateqartumik kukkusoqarsinnaaneranut nalorninaroorfiusinnaasut paasivagut.

Tamatuma kingunerisaanik kukkunerisuiusut pingaartumik qitiutinneqarput naatsorsuutit immikkoortut aamma sammisaqarfiit aarlerinaateqarnerusinnaasut tassaasut:

- Kaaviiartitsineq
- Sanaartukkanik pigisat nalillit

Sammisanut allanut tunngatillugu ukiumoortumik naatsorsuusiornermi kukkunissamut nalorninaroorfiusinnaasut nalinginnaasut nalilerneqarput, taamaattumillu kukkunerisuiusut suliat annikinnerullutik.

1.3 Suleriaatsinik aamma suliffeqarfimmi namminermi nakkutilleeriaatsinik kukkunersiuneq

Kukkunersiunermit taamatuttaaq ilanngunneqarput suliffeqarfiup nalunaaruteqartarnermut atortui, suleriaatsit aamma suliffeqarfimmi namminermi nakkutilleeriaatsit illersorneqarsinnaasumik atuunnarsut. Tamatumani siunertaavoq maluginiassallugu naatsorsuutitut nalunaarsuisarnerit eqqortut, uppersussillit pigineqarnarsut aamma naatsorsuutitut allattuineq piffissaq eqqorlugu pisarnersoq, tamakku naatsorsuutit saqqummiunneqarnissaannut tunngaviussammata.

Suliffeqarfiup suleriaasii aamma suliffeqarfimmi namminermi nakkutilleeriaatsit nalilersorpavut, tamatumunnga immikkut ittumik ilanngullugit sammisaqarfiit aarlerinaateqarsinnaasunik ilaqartut tassaasut:

- Kaaviiartitsineq
- Sulisoqarnermut aningaasartuutit
- Sanaartukkanik pigisat nalillit
- Nioqqutissanik uninngasuutit
- Nioqquteqarnermi aamma sullissinerni pisassareriikkat
- Aningaasat tigorianaanaat
- Nioqqutissanik aamma sullissinernik pisisarfiit

Uagut paasinninnerput tunngavigalugu suleriaatsit aamma nakkutilliinermi iliuutsit misissukkavut, suliffeqarfiup suliassai aamma annertussusii mianeralugit ilimagineqarsinnaasunik naammassinnipput, tassa atuisinnaanermut, akuersissuteqartarnermut, nalunaarsuinermit aamma akiliisarnermut piunasaqaatit eqqarsaatigalugit. Pisortasunut allakkatsinni naleqqutinngitsut annikitsut nassuiaassutigaaqut tassa nakkutilliinermut tunngatillugu nalilersuinitinni aammattaq allannguinnarsut inassuteqaatigut ilannguppagut.

1.3.1 IT-mik ataatsimoortumik nakkutilliineq

IT-mik ataatsimoortumik nakkutilliineq tassaavoq nakkutilliinerit aqutsisunit pilersinneqarsimasut suliffeqarfiup IT-mut aallaaviinut pingaaruteqartunut tunngatillugu, tamatumani siunertarineqarluni IT-mik atuneq nakkutigineqarluartoq aamma isumannaatsuusoq aamma taamaattumik niuernermit iliuutsit IT-mik tunngaveqartumik suliaqarnermut tutsuiginartumut tapertaasoq.

Nukissiorfinnik kukkunersiunitsinnut atatillugu IT-mik ataatsimoortumik nakkutilliinerit immikkut toqqarneqartut Deloitte Risk Advisory-mit ilusilersorneqarnerat aamma atuutsinneqarnerat nalilersorneqartut, tassani pineqarput ukiumoortumik nalunaarusiamik eqqortumik takutitsisumik kukkusumik paasissutissiinngitsumik tunniussinissamut tulluurtutut nalilikkagut aammalu inatsisitigut piunasaqaatinik naapertuisumik. Risk Advisory-mit nakkutilliinerit ingerlatsinermi pitsaassusiat misilitarneqanngilaq.

Kukkunersiuinermi tamarmiusumi tunngavigineqartarput ilaatigut suliffeqarfimmi namminermi nakkutilliinernut attuumassuteqartut tamatumunnga ilanngullugu nakkutilliinerit inunnit ingerlanneqartut aamma nakkutilliinerit atortunit suliffeqarfiup atugaanit automatiskiusumik ingerlanneqartartut. Ataatsimoortumik IT-atorlugu misissuinermi nakkutilliinerup aamma isumannaallisaanerup qaffasissusianik nalilersuineq ilanngunneqanngillaq, tassa taakkuninnga atuisut ataasiakkaarlutik atortunit, tamatumunga ilanngullugit allaffissornermi ingerlatsinerit aamma isersinnaanermut pisinnaatitaaffiit atortunik niuernermi ingerlatsinermi atorneqartartunik. Tamatumunnga ilanngullugu oqaatigineqassaaq nakkutilliinerit pitsaassusiannit uppersaasannermik kukkunersuineq ingerlanneqanngimmat.

Misissuinerput tunngavigalugu uagut naliliinerput tassaavoq Nukissiorfinni IT-atorlugu nakkutilliinerit toqqarsimasagut, tassa takusaanitsinnut atatillugu ataatsimut isiginnilluni taakkua siunertaqarluartumik ilusilersorneqarsimapput aamma atorneqarlutik.

Taamaattorli ataatsimut isigalugu IT-atorlugu nakkutilliinerni sanngiiffeqarfiusut tulliuuttut tassaapput matuma kinguliani allaaserineqartut:

- Inassuteqaatigaarput Nukissiorfiit Xellent-imik misissuinerminnik suliaqarnertik ingerlatiinnassagaat tamatumani siunertaralugu atortup ikkussuunneqarnermini sumik suliaqarnermut tunngatillugu tutsuiginartumik immikkoortitsinissamut piarfissaqarnerisooq. Misissuineq tamanna ingerlateqqinneqartariaqarpoq Xellent-imi allangortitsinerit aallartinneqaraangata ikkussuussinermi susassaqarnermik/pisinnaatitaanernik allangortitsisinnaasunik.

Tamatuma saniatigut inassutigaarput matuma siuliani misissuisimaneq aallaavigalugu takussutissiat makkua suliarineqassasut susassaqarnerit/pisinnaatitaanernit qanoq akuleriissimanerat allaaserinerat, tamakkua kingunerisinnaallugut ingerlatsinerup immikkoortinneqarneranit akornusersuutaasinnaallutik aamma taamaattumik tunniunneqartariaqarnatik, imaangippat tamatumunnga tunngatillugu immikkut akuersissuteqartoqarluni aamma ilassutitut misissuisarnerit (soorlu isissutinik [login] aamma taakkuninnga misissuineq) tamakkua atulerneqassasut.

- Qularnaarlugu paasivarput Xellent-imut aamma Lessor-imut atuisunik aamma atuisuusut isersinnaanerannik aaqqissuussaasumik aamma piffissalersuilluni nalilersueqqittarnermik ingerlatsisoqanngitsoq.

Inassuteqaatigaarput piffissalersuilluni uppersaasarsuutitalimmik atuisuusunut pisinnaatitaaffiit atortunut taakkuninna attuumassuteqartunut aamma aallaavinnut

pisinnaatitaaffiit tunniunneqarsimasut nalilersorneqaqqittarnissaat, tassa atuisuusunut pisinnaatitaaffinnik tunniunneqarsimasunik piffissalersuilluni nalilersueqqittarneq amigaataasup imaluunniit naammaginangitsup kingunerissammagu nalorninartoqartitsilerneq, tassa atuisuusut pisinnaatitaaffiisa naleqqukkunnaarsimanerinek aamma sulinernek kingunerisaanik pisariaqartitsinernek ilisarnaataajunnaarsimallutik.

- Atuisuusunut tunngatillugu allaffissornikkut periutsit pitsangorsaneqartariaqarput atortunut aamma aallaavinnut tamanut tunngatillugu, taamaaliornikkut atuisuusussanik pilersitsineq aamma pisinnaatitaanerit uppersaasorsorneqassammata.
- Ineriartortitsisut nioqqutissiornermut attuumassuteqartunut isersinnaanerit killilerneqartariaqarpoq aamma nakkutigineqarluni, tamatumani siunertarineqassaaq periutsinik allannguisunik atuutilersitsilluni change managementimi pilersinneqarsimasunik unioqqutitsilluni allangortitsisoqarnissaata pinngitsoortinneqarnissaa.

Inassutigaarput tassani aallaavigineqassasoq ineriartortitsisunut nioqqutissiornermut taamaallaat takusaqarsinnaanermut isersinnaanerup tunniunneqarnissaa. Tamanna ilaatigut pisoqarnerani naammangippat isersinnaanermut piffissap ilaannaani akuersissummik tunniussineq akuersissutitalerneqartariaqarpoq aamma uppersaasorsorneqarluni, aamma ineriartortitsisut nioqqutissiornermut attuumassuteqartunut iliuuserisaat nakkutigineqartariaqarpoq aamma misissiorneqartarluni,

1.3.2 Peqqusersiortoqarsinnaaneranut aarlerinartoqarsinnaanera pillugu ulluinnarni aqutsisunik oqaloqatiginninneq

Kukkunersiuiinissatsinnik pilersaarusiornitsinnut atatillugu suliffeqarfiup ulluinnarni aqutsisui apeqquteqarfigivagut peqqusersiortoqarsinnaaneranut aarlerinartoqarsinnaanersoq. Ulluinnarni aqutsisut uagutsinnut ilisimatitsissutigaat namminneq naliliinertik tunngavigalugu peqqusersiortoqarnissaanut immikkut aarlerinartoqarnissaa ilimaginagu, kiisalu ukiumoortumik naatsorsuutini pingaaruteqartunik kukkusumik paasissutissiinissamut aarlerinartuusinnaasunut suliffeqarfimmi pitsaasunik nakkutilliisarnermut atugaqarlutik, tamatumunnga ilanngullugit naatsorsuutitigut uukapaatitsiniarnerup kingunerisaanik kukkusumik ilisimatitsineq imaluunniit suliffeqarfiup pigisaanik nalilinnik atornerluineq tamakku pinngitsoortissagaat. Taamatuttaaq ulluinnarni aqutsisut ilisimatitsissutigaat peqqusersuuteqarsimanernek imaluunniit peqqusersuuteqarsimasinnaanermut ilimagisanik misissuisoqarneranek ilisimasaqarnatik. Tamatumunnga atatillugu oqaatigissavarput kukkunersiuiinitsinnut atatillugu ukiumoortumik naatsorsuutinek peqqusersiorsimanerup kingunerisaanik kukkunernik naammattuugaqannginnerput.

1.4 Pissutsit ukiumoortumik naatsorsuutininik naliliinissamut malunnaatilimmik pingaaruteqartut

Kukkunersiuiineq tunngavigalugu pissutsit immikkut ittut erseqqissassavavut, taakku aqutsisut ukiumoortumik naatsorsuutininik naliliinissaannut pingaaruteqartuummata:

1.4.1 Sanaartukkanik pigisat nalillit aamma nalikilliliinerit

1.4.1.1. Sanaartukkat naliinik aalajangiineq

Aqutsisut nalilerpaat ukiumoortumik naatsorsuutitigut angusat ilanngaaseereerluni kaaviiartitsinermik +/- 2,5 %-imik sinniinngitsup paasinarsisinnikkaa sanaartukkat pigisat nalillit naliinik appartitsinnissap pisiaqarnera. Ukiumoortumik naatsorsuutitigut angusat killiussat taakku iluanniippoq aamma tamanna pissutigalugu sanaartukkat pigisat nalillit naliisa appariarsimaneri pillugit misilittaasoqartariaqanngitsoq.

Tamanna Erhvervsstyrelsen-ip suliffeqarfiit pilersuinerimik ingerlatsisut akit naleqqussarneqartarnerat 18. maj 2011-imeersumik malinnittussaasut pillugit Naatsorsuutininik saqqummiussinissaannut allakkiaanut naapertuuppoq, tassani allaaserineqarpoq sanaartukkat pigisat nalillit naliisa appariarsimaneri pillugit misilittaasoqartariaqanngitsoq, tassa ullormi oqimaatigiissitsiffiusumi pisunik pisoqarsimangippat nalinik appartitsinnissap pisariaqarneranik paasisarisitsisumik.

Taamaattumik aqutsisut sanaartukkat pigisat nalillit naliinik aalajangiinerat isumaqatigaarput.

1.4.2 Kaaviiartitsineq

1.4.2.1 Illoqarfinni attaveqarunnaarsimasunik kaaviiartitsinermik ilanngussinissamut atatillugu aqutsisut naliliinerat

Kalaallit Nunaanni atuinerimut uuttuutini arlalinni 2019-imi kaaviiartitsinermik missingiisoqarpoq. Tamatumunnga pissutaavoq atuinerimut uuttuutit taakku attaveerussimanerat aamma taamaattumik 2019-ip naanera sioqqullugu atuinerat atuarneqarsimanani aamma taamaattumik atuinerimut uuttuutit paasisutissartaqarnatik atuinerpaaannik takussutissiisumik.

Missingiineq ingerlanneqarpoq naatsorsuinerimi tunngavigisaq atorlugu tassa atuinerimut uuttuutini kingumut ukiumi atuisimaneq agguaatigiissillugu. Missingiineq 9,1 mio. koruuninik annertussuseqarpoq.

Tamatumunnga tunngatigllugu aqutsisut missingiinerat isumaqatigaarput.

1.4.2.2 Atuinerimut uuttuutininik ataatsimoortumik nalunaarsuisimanginneq

Ataatsimoortumik nalunaarsuisimanernik pigisaqartoqanngilaq atuinerimut uuttuutininik Nukissiorfinnit ikkussorneqarsimasunik. Tassani aarlerinaateqartoq tassaavoq arlaanni atuinerimut uuttuutininik peqartoq kaaviiartitsinermik pissarsiffigineqartanngitsunik.

Taamaattorli atuinnermut uuttuutit toqqortaatineqartut qaammatit tamaasa Xellent-imi nalunaarsorneqarsimasut naligiisinneqartarput. Taamaaliernerup atuinnermut uuttuutit ikkunneqarsimasunik isertitassanik akilersuisanngitsunik nalorninartoqarnera annikillissippaa.

Ilisimatinneqarpugut suliniut "Revenue Leak" aallartinneqarsimasoq pineqartorlu suliniummi immikkoortut ilanngunneqarsimasoq, naatsorsuutigineqarpoq 2020-p ingerlanerani naammassissasoq.

1.4.3 Aqutsisut nakkutillinerneq sumiginnaanerat

Allaffissornermi, nakkutiginninnermi aamma atortunik atuisinnaanermut, paasissutissanut aamma IT-mi isumalluutitut allanik aserfallatsaaliuinerneq periutsit amigaataasut imaluunniit sanngiisut pissutaallutik aarlerinaateqarsinnaasunik annertusititsipput. Kukkunersiuinitsinnut atatillugu aarlerinaateqarsinnaasut qulaajarpagut naammaginartumik ataatsimoortumik iliuuseqarnitsigut. Ataatsimoortumik iliuuseqarnernut ilaapput naatsorsuutitut allattukkani paasisimasaqarneq aammattaaq misilittaaneq.

1.4.4 Ingerlatsivimmik kukkunersiuineq aamma inatsisunik - sukumiisumik tunngaveqarluni kukkunersiuineq

Ukiuimoortumik naatsorsuutit 2018-imut tunngasut aallarnerfigalugit ingerlatsivimmik kukkunersiuineq aamma inatsisunik - sukumiisumik tunngaveqarluni kukkunersiuineq ingerlanneqartalerpoq pisortat suliffeqarfiinik kukkunersiuinerneq periutsit nalinginnaasut (SOR) naapertorlugit.

Inatsisunik - sukumiisumik tunngaveqarluta kukkunersiuinitsinni sammisat toqqarneqartut isumannaatsumik misissortarpavut, iliuutsit misissorneqartut naatsorsuutit saqqummiussinerneq ilaatinneqartut aningaasaliissutit pillugu aalajangersakkanut, inatsisunut aamma najoqqutassanut allanut aammattaaq isumaqatigiissutitut isumaqatigiissutigineqarsimasunut aamma nalinginnaasumik periutsitut tulluurtunut naapertuuttuunersut.

Ingerlatsivimmik kukkunersiuinitsinnut atatillugu nalilersorparput isumannaatsuuneq annertoq pigineqarnersoq atortunut, periutsitut imaluunniit iliuutsitut misissorneqartunut atatillugu, taakkunani ingerlatsinerneq aningaasaqarnikkut tapiissutit mianerineqarnersut aamma sammisanik ingerlatsinerneq naatsorsuutitut ilaatinneqartunut atatillugu.

Periutsit nalinginnaasuni siunertarinqartoq tassaavoq pisortat suliffeqarfiutaanni suliffeqarfiit assigiinngitsut sorliunerat apeqquaatinnagu kukkunersiuinerup assigiiartumik ingerlanneqarnissaata qulakkeerneqarnissaa, taamaattumillu pinngitsoornani sammisassanik imaqarluni taakkua misissorneqassapput ilaatigut SOR 7-imut pisortat suliffeqarfiinik kukkunersiuinerneq ilaatigullu SOR

6-imut inatsisinik - sukumiisumik tunngaveqarluni kukkuniuinermit atatillugu tassani apequtaavoq Nukissiorfinnut tunngatillugu taakkua attuumassuteqarnersut.

Tamaku saniatigut eqqarsaatigineqassaaq sammisanik allanik kukkuniuigassanik toqqaanissaq ilumut pisiaqarnersoq.

Matuma kinguliani sammisat immikkuualuttunngortinneqarput pisortat ingerlatsivianni aamma inatsisinik – sukumiisumik tunngaveqarluni kukkuniuigassat suunerat, tassa Nukissiorfinnut attuumassuteqartut aamma misissuineq ingerlanneqarpoq tulliaartumik pilersaarusionerq atorlugu.

SOR 6 Inatsisinik tunngaveqarluni – sukumiisumik kukkuniuigassat	Attuumassuteqartoq
Pisiniarnernik ingerlatsinerit	x
Aningaasarsiat pillugit aamma atorfeqartitsinermit aalajangikkat	x
Nioqqutinik sullissinernillu nioqquteqarneq (Innaallagissamik, imermik aamma kiassaanermik pilersuineq)	x
Akitsuutinik akiliisitsineq (utoqqaat inaat, ulluunerani paaqqinnittarfiit, bussinik ingerlatsineq il.il.)	
Tapiissutinik tunniussineq (Nunap immikkoortuini ineriartortitsineq)	
Nuussinerit pisinnaatitaaffitsigut aalajangerneqartut	
Inatsisinik tunngaveqarluni – sukumiisumik kukkuniuigassat allat	
Aningaasaliissutit pillugit maleruaqqusanik, taarsigassarsiaqarneq pillugu nalunaarummik il.il. eqqortitsineq	x
Tapiissutisinnissamut piumasaqaatinik avataanit aningaasalerneqartunik tapiissutinut naatsorsuutinut tunngatillugu eqqortitsineq	
SOR 7 Pisortat ingerlatsiviinut sammisut	
Ingerlatsinernik aamma isumalluutinik aqutsineq	x
Anguniakkanik aamma naatsorsuutitigut angusassanik aqutsineq	x
Pisortat pisiniartarnerannik aqutsineq	x
Ukiuni arlalinni suliniutinut missingersuutinik aqutsineq	x
Pisortat aningaasaliinikkut aaqqiinerannik aqutsineq	

Sammisat matuma siuliani pineqartut nalunaaqutserneqanngitsut kukkuniuinermit attuumassuteqanngillat, tassa sammisat aamma immikkoortut tamakkua Nukissiorfiit naatsorsuutaanni ilaannimmata.

Sammisanik attuumassuteqartunik matuma siuliani allassimasunik misissuunitsinni maluginiakkavut kinguliani nassuiaaserneqarput. Sammisat arlaqartut ataatsimoortillugit suliarineqarput, tassa iliuuserineqartut arlallit ataatsimoormata inatsisinik – sukumiisumik tunngaveqarluni aamma pisortat ingerlatsivianni kukkunersiuinermut atatillugu.

1.4.4.1 Pisiniarnernik ingerlatsinerit + pisortat pisiniartarnerannik aqutsineq

Siunertaavoq nalilersussallugu Nukissiorfiit naleqquttunik suleriaasissanik aqqissuussisimanersut aamma suliffeqarfimmi namminerimi misissuisarnernik, Nukissiorfiit pisortat suliffeqarfiutaattut pisiniartarneq pillugu maleruagassaanik malinninnermik qulakkeerinnittunik.

Nukissiorfiit pisiniartarnermut politikimik aamma neqerooruteqartitsinermut iliuusissanik suliaqarnini ingerlappaa, taamaaliornikkut pisiniartarnermut immikkoortumi sipaarniarneq aamma neqooruteqartitsinermut inatsimmik eqqortitsinissaq tunngavissaqartinniarlugu. Tamatuma saniatigut suli Nukissiorfiit killiussanik isumaqatigiissuteqarneq atorpaat amerlasuunik pisinermi sipaaruteqarnissaq aamma suleqatigiinnermi iluaqutaasussat anguniarlugit, tamannalu qulakkeerneqartarpoq pisiniarnermi allagartat atorneqarnerisigut taamatuttaaq 2020-mi najukkani ilinniartitsinissaq pilersaarutigineqarpoq, tamatumani pisiniartarnermut tunngasut aamma qitiutinneqassallutik.

Taamaattumik isumaqarqapugut periutsit atorneqartut pingaarnerit pisiniartarnermik isumannaatsumik aqutsinermik kinguneqartut aamma qularnaarparput politikikkat malinneqarnerat.

1.4.4.2 Aningaasarsiat pillugit aamma atorfeqartitsinerimi aalajangikkat

Inatsisinik – sukumiisumik tunngaveqarluni immikkoortumik kukkunersiuinermi siunertaavoq isumannaalluinnartumik qulakkeerinnissap anguneqarnissaa, tassa akissarsiani tunniunneqarsimasuni malunnaateqarluartunik aamma maleruagassanik unioqqutitsinernik paasineqanngitsoorsimasunik (t.i. kukkunernik malunnaateqarluartunik) peqannginnissaata, kiisalu Nukissiorfiit imikkoortumut tunngatillugu allaffissornikkut nalinginnaasumik eqqortitsinermik atuutsitsinera, tamatumunnga ilanngullugit periutsinik aqqissuussisoqarsimasoq tassuunakkut qulakkeerneqarluni aningaasarsiat ilaat nikerartut akuersissutigineqarsimanerat aamma nalinginnaasumik ileqqusut malinneqarlutik.

Immikkoortumi suleriaasissanik pilersitsisoqarsimavoq aamma aningaasarsiat allagartaannik tigusillattaarluni misissuisoqartarpoq. Uagut misissuunitsinnut atatillugu qularnaarlugu paasivarput ilaatigut atorfinitsitaanermut atatillugu isumaqatigiissuteqanngitsoq, amerlasuutigullu inuup inuunermini aqqusaarsimasai suliffigisimasai (CV) pillugit paasissutissat pigineqartanngitsut, aammattaaq sulisut pillugit mappersakkani ilinniagaqarsimanermut allagartat amigaataasut.

Aqutsisunit ilisimatitsissutigineqarpoq sulisut sulissutigineqartoq sulisut pillugu suliaqarnermut atortup atulerneqarnissaa, taamaaliornikkut tunngaviumik paasisutissat aamma aningaasarsititsisarnerup akornanni suliat immikkoortinneqarnissaat qulakkeerneqassamat.

Uagut naliliinerput tassaavoq Nukissiorfiit ataatsimoortumik suleriaatsinik pilersitsisimasut taakkualu iluaqutaasut akissarsiat inatsisit, isumaqatigiissutit aamma pisinnaatitaaffiit nalinginnaasut (periutsit) atuuttut naapertorlugit akilerneqartarnerannut, kisianni inassutigineqarpoq qulakkeeqqullugu sulisut pillugit mappersakkani uppernarsaasersuutit tamakkiisuunissaat.

1.4.4.3 Nioqutinik sullissinernillu nioqquteqarneq (Innaallagissamik, imermik aamma kiassaanermik pilersuineq)

Inatsisinik – sukumiisumik tunngaveqarluni nioqqutigisanik kukkunersuinermit siunertaavoq pitsaasumik qulakkeerininnerup anguneqarnissaa, tassa nioqquteqarnermut akigitinneqartunik maleruaqqusanik politikikkut aalajangersarneqarsimasunik malunnaateqarluartumik aamma paasineqarsimanngitsunik uniuinernik peqannginnerata qulakkeerneqarnissaa.

Qularnaarlugu paasivarput Nukissiorfiit nioqquteqarnertik ingerlakkaat nioqquteqarnermi maleruaqqusat politikikkut aalajangersarneqarsimasut naapertorlugit, tamatumunnga ilanngullugit akigitinneqartut inatsisikkut aalajangersarneqartut malillugit akiligassiisarneq.

1.4.4.4 Aningaasaliissutit pillugit maleruaqqusanik, taarsigassarsiaqarneq pillugu nalunaarummik il.il. eqqortitsineq

Tapiissutinik pissarsisoqartarpoq sullissinissamat isumaqatigiissuteqarneq aqutigalugu. Taakku pissarsiarineqarput assigiimmik akeqartitsinerup sunniutai malunnarunnaarsinniarlugit taakkualu sanaartornermut tapiissutit assingattut tunniunneqarput, taamaattumillu ukiumoortumik misissorneqartarlutik sanaartukkanik pigisat nalillit kukkunersiorneqarnerannut atatillugu, taamatutaaq misissorneqartarpoq kaaviiartitsinermit eqqortumik ilanngunneqarsimanerat.

Uagut malugisarput tassaavoq Nukissiorfinnit tapiissutit tiguneqartut maleruaqqusat aamma inatsisit atuuttut naapertorlugit ingerlanneqartut.

1.4.4.5 isumalluutinik aqutsineq aammattaaq Anguniakkanik aamma naatsorsuutitigut angusassanik aqutsineq

Siunertarineqartoq tassaavoq nalilersussallugu Nukissiorfiit suleriaatsinik aamma suliffeqarfimmi namminermit misissuisarnernik naleqquttunik aqqissuussisimanersut, tassa aqutsisut naammattunik aamma paasisutissanik uppernartunik pissarsisinnaanerat qulakkeerniarlugu, taamalu piffissaq eqqorlugu tunngavilersorluakkanik aalajangiisinnaassallutik ingerlatsinermit- aamma isumalluutinik

aqutsinermut tunngatillugu, taamatutaaq anguniakkat aamma naatsorsuutitigut angusassat pillugit naleqquttunik suliaqarnissaminut tamakku tapertaasinnaasut.

Suliffeqarfiup ingerlatsinermik- aamma isumalluutitik aqutsineranut tunngatillugu aningaasaqarnermut aqutsinermut atorneqartoq misissorparput tassunga ilanngullugit missingersuusiortarneq aamma missingersuutitut malinnaaneq. Taamatutaaq suliffeqarfiup suliffeqarfimmi namminermit misissuisarnerat pingaernerit misissorlutigit.

Nukissiorfiit aningaasaqarnermut aqutsinerannik misissuinitisinni qularnaarlugu paasivarput nunap immikkoortuinut, nunaqarfinnut, immikkoortortaqaarfinnut il.il. immikkuualuttut ilanngullugit missingersuutitik suliaqartoqartartoq, kiisalu qaammatit tamaasa missingersuutitik malinnaasoqartartoq missingersuutit aamma piviusunnigortinneqartut akornanni nikingassutit misissorneqartarlutik, taakkua aqutsisunit misissorneqartarput missingersuutitik malitseqartitsineq aamma inaarutaasumik Namminersorlutik Oqartussanut nalunaaruteqarnermi ilanngunneqartarluni, tamanna tunngavigalugu Nukissiorfinni aningaasanik aamma naatsorsuutitigut angusaqarnissamut aqutsineq malinnaavigineqartarpoq.

Nukissiorfiit suliffeqarfimmi namminermit misissuisarnerat pillugu malugisagut pillugit imm. 1.3 innersuunneqarpoq.

1.4.4.6 Ukiuni arlalinni suliniutinut missingersuutitik aqutsineq

Piffissami sivisuumi suliniutinik ingerlanneqartunik missingersuutitik kukkunersuinermit siunertaavoq Nukissiorfiit sanaartornermut tunngatillugu suleriaatsinik naleqquttunik atuinerisa qulakkeerneqarnissaa, taamaaliornikkut sanaartornermi suliniutini aningaasartuutit amerlavallaat imaluunniit pisariaqanngitsut atorneqarsinnaanerannut nalorninartorsiornissaq pinngitsoortinniarlugu.

Immikkoortoq taanna 2019-imi immikkut misissuiffigivarput, kisianni suli isumaqarpugut suliniutinut tunngatillugu aningaasaqarneq ingerlaavartumik nakkutigineqartoq suliniutinik ataasiakkaannik immikkut missingersuutitik aqutsinikkut, tassani missingersuut atuinermit sanilliunneqartarluni tamatumunnga ilanngullugit suliniutit killiffiannut atuineq naleqqiunneqartarluni. Missingersuutini imaluunniit aningaasaliissutini nikingasoernerit imaluunniit qaangiinerit sanaartornermi sammisat pillugu pisortamut nalunaarutigineqartarput.

Uagut suli isumaqarpugut sammisami tamatumani suleriaasissat pitsaasut pigineqatut aamma suliniutit isumannaatsumik nakkutigineqartut.

2. Ukiumoortumik naatsorsuutininut oqaaseqaatit

Ukiumoortumik naatsorsuutininik inaarsaanermit atatillugu misissueqqissaarnerit, sanilliussinerit, tigusiffiginnillattaarluni naatsorsuutininut allattukkanik ilanngussanik aamma naligiissaarinernik, nalunaarsukkanik aamma naatsorsuutini paasissutissanik allanik paasinaaalluta ingerlatsivugut, tassa uagut ukiumoortumik naatsorsuutininik aamma aqutsisut oqaaseqaataannik kukkunersiuisutut oqaaseqaateqarnissatsinnut pisariaqartutut isigisatsinnik.

2.1 Naatsorsuutitigut angusat nalunaarsorneqarnerat aamma ingerlatsinermit tapiissutit

Ukiumi pineqartumi naatsorsuutitigut angusat inernerat tassaavoq amigartoorutit 5.022 t.kr., 2018-imi sinneqartoorutit 4.591 t.kr.

Aqutsisut ukiumi pineqartumi naatsorsuutitigut angusat inernerata ineriartornerannut peqquataasut pingaarnerit aqutsisut nalunaarutaanni nassuiaassutigaat.

2.1.1 Ilanngaaseereerluni kaaviiartitat

Ukiumi pineqartumi 2019-imi ilanngaaseereerluni kaaviiartitat tassaapput 749.385 t.kr., 2018-imi 781.901 t.kr.

Innaallagissamit, imermit aamma kiassaanermit 2019-imi ilanngaaseereerluni kaaviiartitat 644.448 t. koruuninik amerlassuseqarput 2018-imi 673.965 t. koruuniullutik, taakku misissuinermik tungaveqartumik kukkunersiorneqarput, tassani suliffeqarfiup suleriaasii misissorpavut aamma suliffeqarfimmi namminermi nakkutilliinerit pitsaasumik ingerlanneqarsimanersut misissorlutigit kaaviiartitsinermik nalunaarsuinermi pingaaruteqartunik kukkunissamut pinngitsoortitsinissamut tunngatillugu. Taamaattorli uagut nalilerparput aqutsisut nakkutilliinernik atuutilerstisariaqartut aamma suli ledningitigut ingerlaartitsinermi annaasanik misissuisoqartariaqartoq, nukissiap nioqqutissiarineqartup tamarmi akiligassiissutigineqartarneranut tunngatillugu.

Tamatuma saniatigut naatsorsuutininik misissueqqissaarluta kukkunersiuiineq ingerlapparput kaaviiartitsinermi nuunneqartut toqqarsimasagut tigusillattaarluta misissorlutigit aamma Kamstrupimit atuinermi uuttuinermi paasissutissanut ataqatigiissuunerat misissorlutigu.

Ilanngaaseereerluni kaaviiartitat allat 2019-imi tassaapput 104.937 t. koruunit, 2018-imi 107.936 t. koruuniullutik.

Sullissinissamik isumaqatigiissuteqarnermut akiliut 2019-imi katiterinermi 62 procentimik annertussuseqarpoq. Sullissinissamik isumaqatigiissuteqarneq 2018-imi kaaviiartitsinerup allap 67 procenteraa.

Katinnerisa 15 %-iat (2018-imi 15 %-iusut) tassaapput atuinnermut uuttuutininik attartortitsineq, taakku akilersinneqartarput innaallagissamut, imermut aamma kiassaanermut akiliisitsinermut atatillugu.

Aqqusinerni qullersuarnit isertitat tassaapput katinnerisa 7 %-iat (2018-imi 4 %-iusut), taakku Namminersorlutik Oqartussat ukiumoortumik naatsorsuutaannut naligiisinneqarput.

2.1.2. Sulisoqarnermut aningaasartuutit

Ukiumi pineqartumi sulisoqarnermut aningaasartuutit tassaapput 191.497 t.kr. 2018-imi 174.927 t.kr.

Aningaasarsiat allagartaat misissorlutigit aningaasarsiat soorpiaanerinik misilittaaneq ingerlapparput aammattaaq aningaasarsianik naligiissaarineq naatsorsuutit aamma Sulinal akornanni misissorlutigit.

Taamatutaaq aningaasarsianut aningaasartuutit aamma sulisut akornanni ineriartorneq misissueqqissaarnikkut kukkunersiuinermik ingerlatsivugut.

2.2 Oqimaaqatigiissitsineq

2.2.1 Sanaartukkanik pisigisat nalillit aamma naliliutit sanaartugaanngitsut

Sanaartukkanik pigisat nalillit 31. decembari 2019 killiffigalugu 2.842 mio. koruunit naleqarput, 31. decembari 2018-imi 2.773 mio. koruuniullutik. Taakkuninnga 2019-imi sanaartukkat suli sanaartorneqartut 80.421 t. koruuniupput, 2018-imi 69.998 t. koruuniullutik.

Pigisat naliliutit sanaartugaanngitsut qarasaasiani software 31. decembari 2019 killiffigalugu 484 t. koruuninik naleqarput 31. decembari 2018 killiffigalugu 1.450 t. koruuniullutik.

Suliffeqarfiup ilanngussisarnermut aamma ilanngaatiginnittarnermut aammattaaq qanoq sivisutigisumik piusinnaanermut aamma nioqqutigeqqinneqarnissaanut nalinik naatsorsuisarnermut nalunaarsuisarnerminut suleriaasii misissorpagut. Tamatuma saniatigut suliffeqarfiup sanaartukkanut nalunaarsuiffia misissorparput tigusillattaarlutalu ilanngunneqartutut nalunaarneqarsimasut pappiaqqanut ilanngussanut naleqqiullugit assigiisillugit. Tamakku saniatigut misissorparput eqqortumik nalikilliliinerit ingerlanneqarnersut naatsorsuusionerme periuseq toqqarneqartoq malillugu.

Tigusillattaarluta misissorpagut suliniutinut suli ingerlanneqartunut akuerisaasumik aningaasaliissuteqartoqarsimanagera, kiisalu atuinerit piviusut aningaasaliissutigineqartut taakku sinnerneqarsimannginnerat.

Aqutsisut missingiinerat misissorparput suliniutit suli ingerlanneqartut sorliit aningaasartuutitut ilanngunneqassanersut aamma sorliit ingerlasutut ilanngunneqassanersut ukiumoortumik naatsorsuutit naammassineqannginneranni. Tamakku saniatigut aqutsisut sanaartukkanik naliutit nalingisa appartinneqassappata pisariaqartitsinermut naliliinissamut piumasaqaataat misissorlutigit.

Aqutsisut missingiinerat isumaqatigaarput.

2.2.2 Nioqqtissat uninngasuutit

Nioqqtissat uninngasuutit 31. decembari 2019 killiffigalugu 82.792 t. koruuninik naleqarput, 31. decembari 2018 killiffigalugu 83.297 t. koruuninik naleqarlutik.

Misissorparput nioqqtissat uninngasuutigineqartut nalilerneqarnerannut pisiarinerini akiviat naliliutaasarnersoq. Suliffeqarfimmi namminerimi suleriaatsit malillugit nioqqtissat toqqorsivimmiittut nalingisa apparisimanerannut pasinarsisoqarpat, taava nalinik appartitsinissamut pisariaqartitsineq nalilersorneqartarpoq piumasaqaataasutut atorneqartut misissornerisigut inaarutaasumik naatsorsuutini naliliinissaq sioqullugu.

Aqutsisut nalilerpaat nioqqtissat uninngasuutit 31. decembari 2019 killiffigalugu nalingisa appartinneqaqqinnissaat pisariaqanngitsoq, 31. decembari 2018 killiffigalugu aamma taamatut iliortoqanngilaq.

Aqutsisut nioqqtissat uninngasuutit nalinginik appartitsinissamut pisariaqartitsisoqarneranik naliliinerat misissorparput isumaqataavugullu suli appartitseqqinnissamut pisariaqartitsinermik pasinarsisoqarsimanngitsoq.

2.2.3 Nioqquteqarnermi aamma sullissinermi pisassareriikkat

Nioqquteqarnermi aamma sullissinermi pisassareriikkat misissorparput, taakku 31. decembari 2019 killiffigalugu 130.111 t. koruuninik annertussuseqarput, 31. decembari 2018-imi 129.606 t. koruuniullutik.

Taakkuninnga 2019-imi 6,7 mio. koruunit akiligassalinnit annaasaqaatigisinnaasatut illuartinneqarput, 2018-imi 7,0 mio. koruuniullutik.

Akiligassalinnit annaasaqaatit 2019 tamakkerlugu 0,5 mio. koruuninik amerlassuseqarput.

Nukissiorfiit akiliisitsinissamut sunniuteqarluartumik periuseqarput (imaammal maleruagassat pingaarnertut innaallagialaq, imeq aamma kiassaaneq matuneqarsinnaammata) piffissami 2017-imit 2019-imit piviusumik annaasaqaatit isigigaanni annaasaqaatissatut illuaititanut sanilliussilluni, tamanna uagut nalilerparput 6,7 mio. koruuninik illuaititsineq assut mianersornerusoq.

Illuaititsisarnissamut tunngaviusuni toqqarneqarsimasuni ataavartitsineq atorneqarnerusoq misissorparput, taamatuttaaq tigusillattaarluta misissuivugut akiligassallit aningaasanik akiligassaminnik akiliisarsimanersut ukiumoortumik naatsorsuutit naammassineqareernerisa kingornatigut.

Misissuisimanerput tunngavigalugu ukiumoortumik naatsorsuutini nalinik missingiinernut atorneqartut ilalersinnaavagut.

2.2.4 Aningaasat tigorianaat

Suliffeqarfik annikitsuinnarnik soqutaanngitsunik amerlassusilinnik aningaasanik tigorianaannarnik peqarpoq suliffeqarfimmi kantiinamik ingerlatsinermut atatillugu. Tamanna pissutigalugu direktioni isumaqatigiissuteqarfivarput uagut kukkunerisuiunitsinnut atatillugu ilisimatitseqqaarnata uninngasuutini misissuisassanngitsugut.

Ukiup ingerlanerani kukkunerisuiunitsinnut atatillugu nakkutigisimavarput suliffeqarfiup ingerlaavartumik aningaaserivimmi uninngasuutini naliigissaasarnera aamma allattukkat piffissamut tullinnguuttumut ingerlaqqittut malinnaaffineqartarnersut.

Aningaasanik tigorianaannarnik kukkunerisuiunitsinnut atatillugu suliffeqarfiup aningaaserivimmut attaveqarfianut ingerlatsinermi takussutissanik pissarsiniarpugut. Tamatumunnga atatillugu qularnaarlugu paasivarput akuersisummik pigisaqartut arlaannaalluunniit kisimiilluni suliffeqarfiup aningaasaataannut tunngatillugu aalajangiisinnaanngitsoq.

2.2.5 Namminerisamik aningaasaatit

Suliffeqarfiup namminerisamik aningaasaatai 31. decembari 2019 killiffigalugu 1.371.162 t. koruuninik amerlassuseqarput, 2018-imi 1.376.184 t. koruuniullutik.

Ukiumi pineqartumi namminerisamik aningaasaatit allannguutaat taamaallaat tassaavoq ukiumi pineqartumi amigartoorutit, allannguut taanna 2018-imi tassaavoq ukiumi pineqartumi naatsorsuutit angusat, ilaatigullu aamma sanaartukkanik naliliutit nalingisa naleqqussarneqarnerat 1,6 mia. koruuninik appartitsinermi naleqartoq.

3. Paasissutissat allat

3.1 Aqutsisut naatsorsuutinit uppersaannerat aamma ukiumoortumik naatsorsuutini kukkunerit iluarsineqarsimangitsut

Sammasat kukkunerisioruminaatsut kukkunerisiornerinit atatillugu aqutsisut uagutsinnut naatsorsuutinit uppersaammik tunniussipput 2019-imi ukiumoortumik naatsorsuutinit tunngatillugu.

Kukkunersiuinerup ingerlanneqarnerani kukkunernik naammattuinnngilagut ukiumoortumik naatsorsuutini iluarsineqarsimangitsumik.

3.2 Siunnersuinerit aamma ikiuulluni sullissinerit

Kukkunersiuisut oqaaseqaataat ulloq 26. apriili 2019 suliarereerlugu tunniunnerata kingornatigut suliffeqarfimmut suliassat suliarisimasavut makkuupput:

- Internetimik atuinermut atatillugu isumannaatsuutitsinissamut atatillugu aamma allaffissornermi robortit pilersinneqarneranni ikiuunneq.

3.3 Pissutsit sillimasiinermit tunngasut

Suliffeqarfik Namminersorlutik Oqartussat sillimasiinermit aaqjissuussineranut ilaavoq.

4. Kukunersiuineq ingerlanneqartoq pillugu inerniliineq

Ukiumoortumik naatsorsuutit taamatut saqqummiunneqartutut isikkoqartillugit aqutsisut akuerippatigit, taava uagut nangaanertaqanngitsumik imaluunniit saniatigut paasissutissiinertaqanngitsumik kukkunersiuisut uppersaalluta atsiussaagut.

5. Kukunersiuinerup siunertaa aamma annertussusia kiisalu akisussaaffiit agguarneqarnerat

Kukkunersiuisut oqaaseqaataanni 26. apriili 2019-imeersumi kukkunersiuinerup siunertaa, annertussusia aamma ingerlanneqarnera, kukkunersuisup nalunaaruteqarnera aammattaaq aqutsisut aamma kukkunersiuisut akornannanni akisussaassuseqarnerup agguarnerat allaaserineqarput. Tamatumunnga innersuussissaagut, taamatutaaq inassuteqaatigaarput qullersaasutut aqutsisunut ilannguttunut nutaanut tamatuma assinga tunniunneqassasoq.

6. Uppernarsaaneq

Inatsisit tunngavigalugit uagut uppernarsaasussaavugut arlaannut attuumassuteqannginnermik piumasaqaatit inatsisini ilaasut eqquutsissimallutigit, kukkuniuinnittalu nalaani paasissutissat suulluunniit piumasarisimasavut pissarsiarisimallutigit.

Nuuk, ulloq 20. aprili 2020

Deloitte

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Kukkuniuinnittalu Piginneqatigiiffiat naalagaaffimmit akuerisaasut

Bo Colbe

statsautoriseret revisor

Kukkuniuinnittalu naalagaaffimmit akuerisaasooq

Ataatsimiinnermi ulloq 20. aprili 2020 saqqummiunneqarpoq

Akuerineqarpoq

Jørn Skov Nielsen

Naalakkersuisoqarfimmi pisortaaneq

Claus Andersen-Aagaard

Nukissiorfinni pisortaanerugallartoq